

Het CVZ-protocol behandeling

Welke 'evidence' is er voor de elementen
waaruit het is opgebouwd?

Prof. dr. Anna M.T. Bosman
Radboud Universiteit Nijmegen

www.annabosman.eu

Inhoud

- Doel van specialistische dyslexiebehandeling
- Wetenschappelijke aanwijzingen
- Wetenschappelijke onduidelijkheden
- Les uit psychotherapeutische studies?
- Mijn (voorlopige) conclusies

Doel van specialistische behandeling

- Technisch
 - Afname of stabiliteit achterstand
 - Systematische evaluatie voortgang
- Psychologisch
 - Zelfredzaam: zelflerend
 - Acceptatie
- Sociaal
 - Rekening houden met ouders
 - Afstemmen op school

Wetenschappelijke aanwijzingen

Wat werkt voor de meerderheid niet?

- Visolie
- Prismabrillen
- Gekleurde glazen
- Verbetering van de visuele aandacht
- Verbetering van motorische vaardigheden
- Hemstim en de tastkast
- Fast ForWord: Klanken verlengd/versterkt aanbieden
- Niet onderzocht:
 - BrightStar
 - Tomatis
 - van Gemerttherapie

Wat werkt voor de meerderheid wel?

- Automatiseren en volledige beheersing van letterkennis
- Fonemische analyse en synthese oefeningen (jong)
- Multi-sensoriële aanpak
- Eerst regelmatige dan onregelmatige woorden
- Systematische instructie
- Veel, heel veel oefening
 - Leesoefeningen om te leren lezen
 - Spellingoefeningen om te leren spellen
- Fouten voorkomen

Wetenschappelijke onduidelijkheden

Waarover hebben we geen zekerheid?

- Bijdrage van software
- Flitsen van woorden
- Aanbieden van woorden in stukjes (welke?)
- ‘Gevoelige periode’ voor leren lezen en spellen
- Bevorderen morfologische kennis
- Relatie leren lezen en leren spellen

Waarover wordt niets gezegd?

- De 'oudere' dyslectische leerling
- Spellingvaardigheid
- Rol van motivatie
- Effect op sociaal-emotionele en gedragsproblemen
- Vaardigheid/kennis van de behandelaar
- (Interpersoonlijke) relatie tussen behandelaar en cliënt
- Rol van de ouders
 - Bereidheid tot deelname
 - Mate van deelname
- Co-morbiditeit

Wat is moeilijk aan effectonderzoek?

- Alle oefening helpt
 - wat is efficiënt?
 - hoe staat het met de behandelingsintegriteit?
- Behandeling kent deelaspecten
 - zijn zelden apart getoetst
 - hoe waardevol is het apart toetsen?
- Het betreft ook altijd de relatie behandelaar-cliënt
 - lastig te onderzoeken
 - professionaliteit behandelaar is vaak niet duidelijk

Les uit psychotherapeutische studies?

De belangrijkste werkzame factor is de therapeutische relatie en niet de therapeutische techniek (30% resp. 15% van de variantie verklaard)

Ter overweging:

Zijn resultaten uit de psychotherapie te vergelijken met die van een gespecialiseerde dyslexie-behandeling?

Mijn (voorlopige) conclusie

Een gespecialiseerde dyslexiebehandelaar

1. heeft kennis van en vaardigheden in leren lezen en spellen
2. laat zich zo veel mogelijk leiden door dat 'wat bewezen is'
3. houdt rekening met persoonlijke omstandigheden (thuis/school)
4. past de 'geprotocolleerde' behandeling aan aan de unieke situatie
5. zorgt voor een goede en motiverende sfeer
6. streeft er naar dat lezen en spellen 'plezierig' blijven of worden
7. en doet zichzelf een enorm plezier door

kennis te nemen van de preventieve instructiemethodiek "Zo leer je kinderen lezen en spellen" van drs. José Schraven

www.zoleerjekinderenlezenenspellen.nl

;-))

Dank u en dank aan

Dr. Ria Kleijnen (voorzitter SDN)

Drs. Ellen Loykens (Molendrift)

De inhoud van deze presentatie is mede gebaseerd op:

Goetry, V., Nossent, Ch., & van Hecke, P. (2006). *Taalontwikkelings-en leerstoornissen: Een literatuuronderzoek in opdracht van het Rijksinstituut voor Ziekte- en invaliditeitsverzekering*.
http://www.riziv.fgov.be/care/nl/revalidatie/studies/study_language_learning/index.htm